

**Medicinos
fakultetas**

Įėvų emigracijos paliesti vaikai: fizinės ir psichikos sveikatos aspektai

Doktorantė, j. asist. Justina Račaitė 1, prof. dr. Genė Šurkienė 1, prof. med. dr. Sigita Lesinskienė 2

1 Visuomenės sveikatos katedra, Sveikatos mokslų insitutas, Medicinos Fakultetas, Vilniaus Universitetas.

2 Psichiatrijos klinika, Klinikinės medicinos institutas, Medicinos fakultetas, Vilniaus universitetas.

Emigrantų vaikai

Vilniaus
universitetas

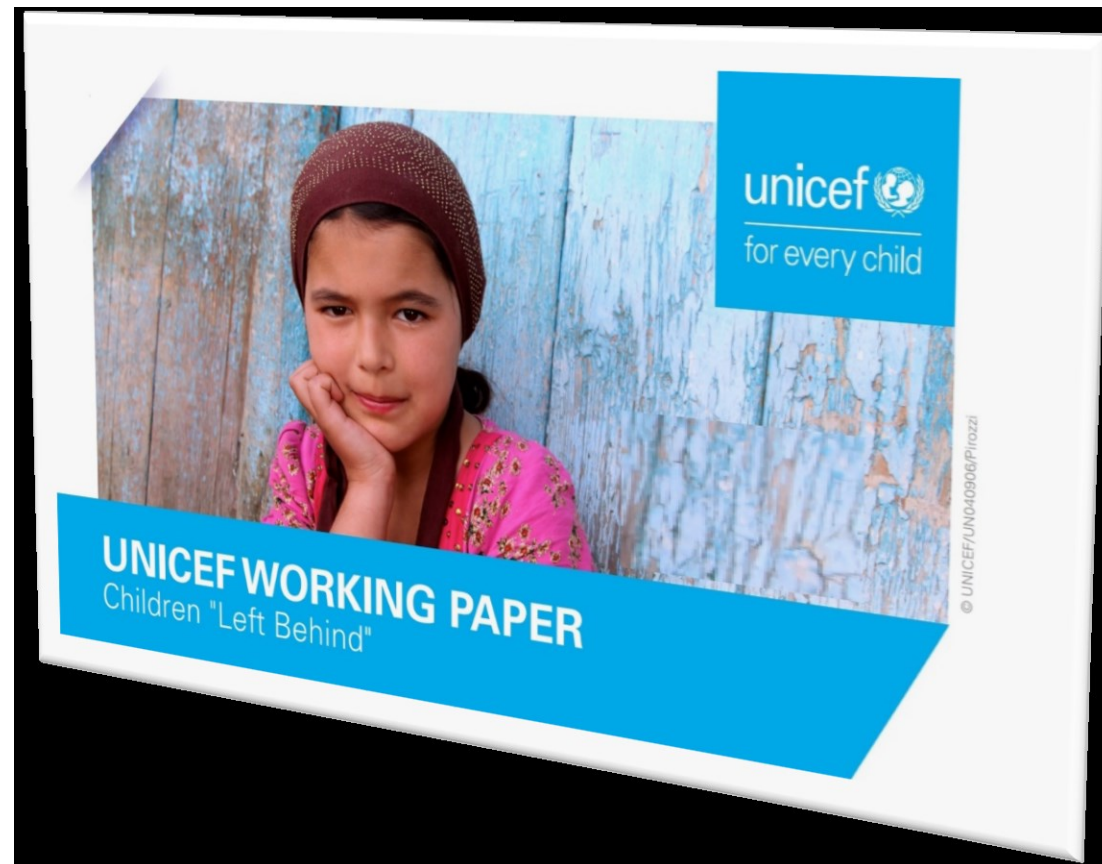
(angl. „left behind“, „stay behind“, „those who remain in the origin country“)

- Į užsienio šalį darbo tikslais išvykusio asmens vaikas, įskaitant jaunos asmenis iki 24 metų (Vanore et. al, 2021 Oxford Textbook of Migrant Psychiatry)
- Vaikas, iki 18 metų amžiaus, kurio vienas iš tėvų ar abu tėvai gyvena emigracijoje: ilgiau nei 3 mėn. (Cebotari et. Al., 2018; gassman et.al. 2018; Luo et.al, 2008) arba ilgiau nei 6 mėn. (Huang et.al. 2018; Wickramage et.al., 2015; Guan et.al., 2018; Shen et.al. 2009)

Emigrantų vaikas – asmuo iki 18 metų amžiaus, kurio vienas iš tėvų ar abu tėvai yra išvykę ir gyvena, mokosi ar dirba kitoje šalyje, o jis pats yra likęs Lietuvoje.

„Milijonai vaikų yra paliekami gimtose šalyse dėl vieno ar abiejų tėvų emigracijos į kitas šalis, siekiant susirasti darbą, tęsti studijas ar tiesiog ieškant geresnio gyvenimo. Tai turi įtakos vaiko vystymuisi, šeimos ekonominiam statusui, galimybėms ir gerovei, ši įtaka gali varijuoti nuo žalingo iki naudingo poveikio“ (UNICEF, 2019)

„Millions of children are “left behind” by one parent or both parents migrating to find work, continue their studies, or seek a better life. The impact this has on a child’s development, economic status, opportunities, and wellbeing can range from detrimental to beneficial“

KOKYBINIŲ TYRIMŲ DUOMENYS

Vaikas: „Man tuo laikotarpiu **buvo labai liūdna**, man **trūko mamos** ir, nu, kartais buvo tokių momentų, kai aš **neturėjau ko paklausti patarimų**, pavyzdžiui, nes visą laiką to dalyko, tų dalykų klausdavau savo mamos“
„Tada nebuvo nei mamos, nei močiutės, bet buvo tik tėtis. Ir buvo be **mamos man liūdna labai**, sunkiau buvo.“ (Martinkėnė, 2021)

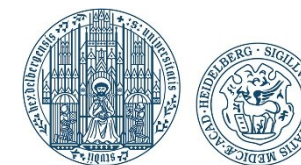
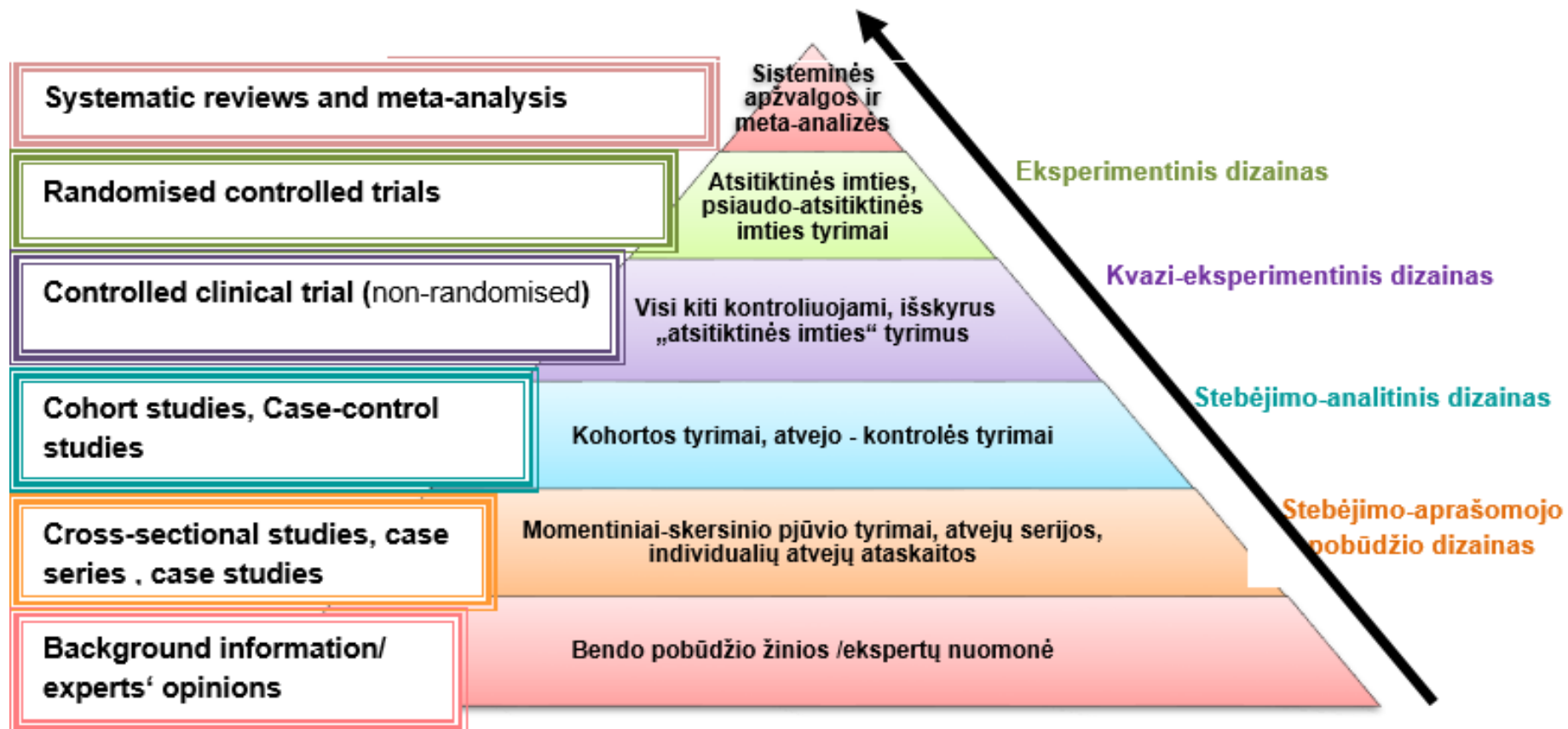
Mokytoja: „Mokytoja žinot, aš negalėjau miegoti visą naktį, nes mano močiutė susirgo ir aš labai išsigandau“ man taip pasakė mergaitė, kurios mama gyvena emigracijoje. [...] vaikas galvoja apie savo ateitį, **ji nežino, kas ja rūpinsis jei močiutė mirtų**“ (Antia et.al., 2022)

Močiutė globojanti vaiką kol jo mama užsienyje: „Kaip aš, ar man sunku...**man tik svarbu, kad jis būtų pavalgęs, apsirengęs ir man nieko daugiau nereikia...** aš jo daugiau neperauklėsiu, tegu mama grįžta namo ir tegu jina jį auklėja“ (Malinauskas et.al, 2006)

MOKSLO ĮRODYMŲ HIERARCHIJA

Medicinos
fakultetas

HEIDELBERG
UNIVERSITY
HOSPITAL

Sisteminė literatūros apžvalga | Tėvų emigracija ir vaikų fizinė sveikata

Duomenų bazės:

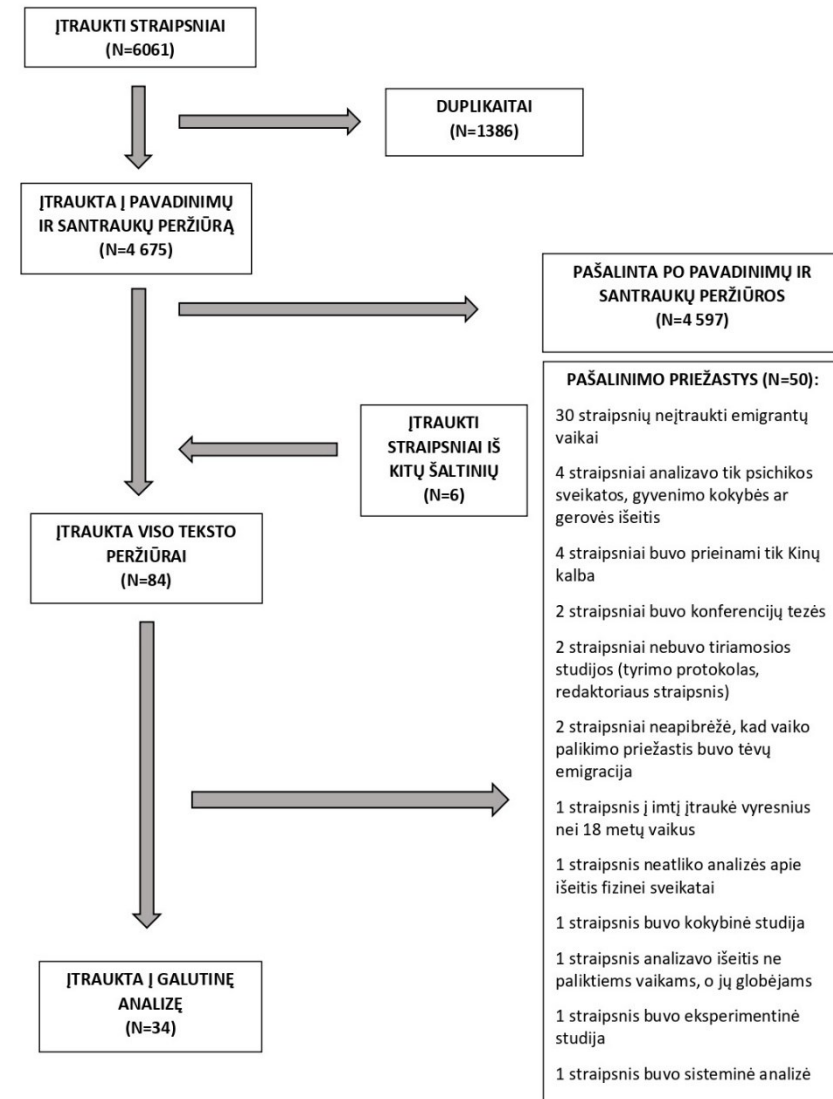
- PubMed, PsychINFO, Web of Science, Academic search complete ir Cochrane

Įtraukimo kriterijai:

- 1) tyrimo imtį sudaro vaikai iki 18 m. amžiaus;
- 2) originalus tyrimas;
- 3) vienas iš tėvų arba abu tėvai gyvena migracijoje;
- 4) tyrime naudojami kiekybiniai tyrimo metodai;
- 5) vertinamos vaikų fizinės sveikatos išeitys;
- 6) straipsnis publikuotas anglų kalba.

Studijų kokybė*:

- 30 studijų „geros kokybės“
- 4 studijos „vidutinės kokybės“
- *Vertinant NIH kokybės įvertinimo įrankį skirtą kohortiniams stebėjimo ir skerspjūvio tyrimams

Rezultatai | Vidaus emigracija

HEIDELBERG
UNIVERSITY
HOSPITAL

Vilniaus
universitetas

FIZINĖ SVEIKATA

- Didesnis polinkis sirgti
- Dažnesnės vaikiškos ligos
- Prie-hipertenzijos/hipertenzijos rizika

MITYBA IR ANTROPOMETRIJA

- Mažesnis ūgio / svorio atitikimo amžiui Z-standarto įvertis,
- Nepakankama mityba,
- Mažesnė tikimybė būti maitinamam motinos pienu
- Trumpesnė maitinimo motinos pienu trukmė.

SVEIKATAI NEPALANKUS ELGESYS

- Labiau paplitęs alkoholio vartojimas
- Labiau paplitęs rūkymas.

SUŽALOJIMAI

- Dažnesni netyčiniai sužalojimai
- Didesnė netyčinių sužalojimų tikimybė

IMUNITETAS

- Retesnis savalaikis skiepijimas
- Mažiau paskiepijama vaikų pagal pilną skiepijimo schemą
- Mažesnės skiepijimo apimtys

Rezultatai | Tarptautinė emigracija

FIZINĖ SVEIKATA

- Motinos prasčiau vertino savo vaiko sveikatą
- Blogesnė vaiko sveikata (objektyviai)

SVEIKATAI NEPALANKUS ELGESYS

- Mažesnis fizinis aktyvumas

Vilniaus
universitetas

HEIDELBERG
UNIVERSITY
HOSPITAL

IŠVADOS

Dauguma tyrimų (25) atlikta Kinijoje, kurie vertino vidaus emigracijos ir sveikatos sąsajas.

Nustatytas ryšys tiek tarp vidaus emigracijos, tiek tarptautinės tėvų emigracijos ir vaikų fizinės sveikatos.

Daugumoje atvejų pasekmės vaiko sveikatai yra neigiamos, tačiau mažų ir vidutinių pajamų šalyse pastebimas teigiamas ryšys, kai tėvų emigracija apsaugo vaikus nuo nepakankamos ir nepilnavertės mitybos.

**Vilniaus
universitetas**

**HEIDELBERG
UNIVERSITY
HOSPITAL**

Nuoroda į
publikaciją

Sisteminė literatūros apžvalga | Tarptautinių darbo emigrantų vaikų psichikos sveikata ir gerovė

Duomenų bazės:

- PubMed, PsychINFO, Web of Science, Cochrane Library and Google Scholar

Įtraukimo kriterijai:

1) tyrimo imtį sudaro vaikai, kurių bent vienas iš tėvų yra emigravęs ir dirba užsienyje ilgiau nei 6 mėn.

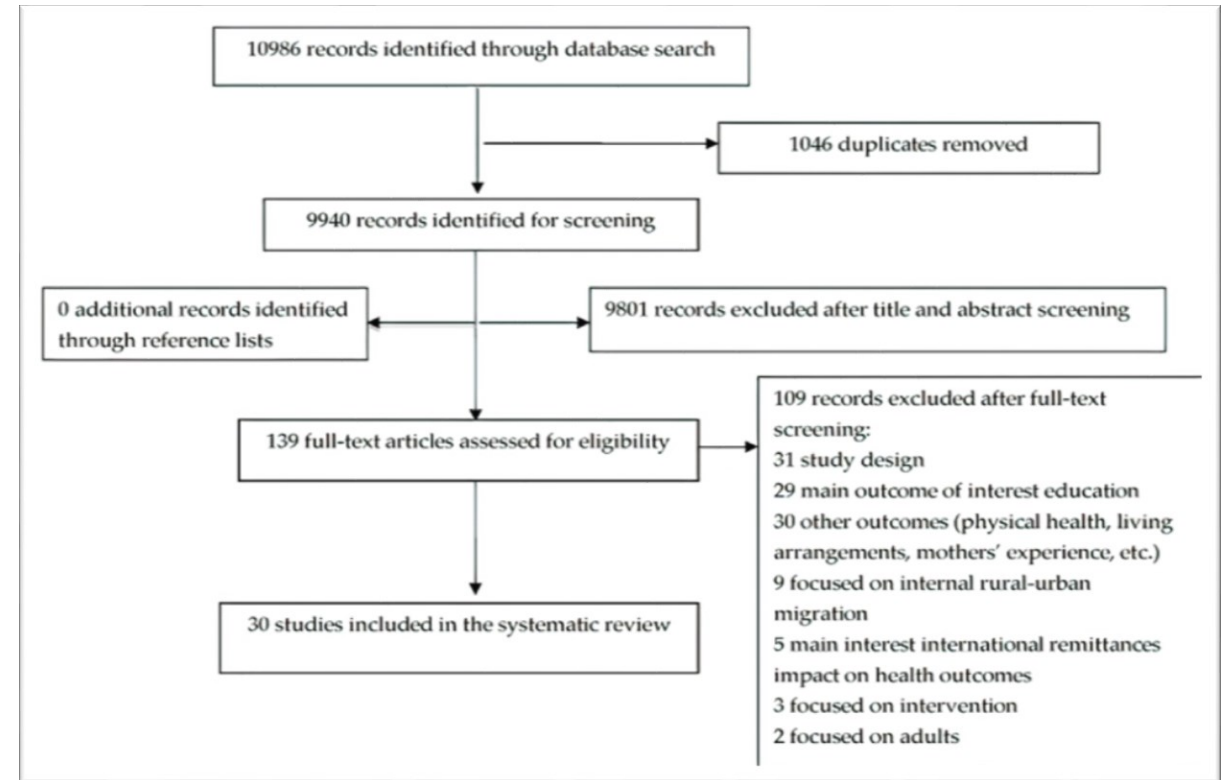
2) nagrinėjamas poveikis vaikų psichikos sveikatai ir gerovei susijusiai su psichikos sveikata

3) Originalus tyrimas

Studijų kokybė*:

- 27 studijos „vidutinė klaidos tikimybė“
- 3 studijos „žema klaidos tikimybė“

* Naudojant: JAV Sveikatos ir Paslaugų asmenims kokybės vertinimo įrankius

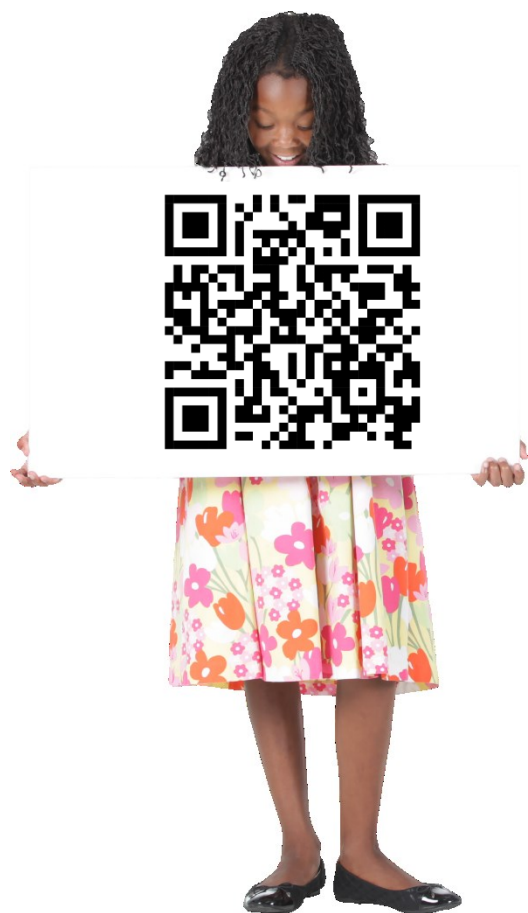

**Vilniaus
universitetas**

**HEIDELBERG
UNIVERSITY
HOSPITAL**

REZULTATAI

Regionas	Aukštesni įverčiai emigrantų vaikų tarpe	Nėra skirtumo	Žemesni įverčiai emigrantų vaikų tarpe
Afrika		laimė, pasitenkinimas, pomėgis mokytis, subjektyvus sveikatos vertinimas	pasitenkinimas, pomėgis mokytis, subjektyvus sveikatos vertinimas , gerovė, kognityviniai gebėjimai .
Šiaurės ir Pietų Amerika			pasitikėjimas savimi, gebėjimas susidoroti su sunkumais (angl. coping) , gerovė, kognityviniai gebėjimai
Pietryčių Azija	gerovė, asmeniniai psichologiniai resursai		laimė , kognityviniai gebėjimai, gerovė
Afrika	elgesio problemos , psichikos sutrikimai		
Šiaurės ir Pietų Amerika	elgesio problemos		
Pietryčių Azija	nerimas / stresas, vienatvė , psichikos sutrikimai, elgesio problemos	psichikos sutrikimai	užgauliojimas (angl. abuse), nerimas / stresas, vienišumas, psichikos sutrikimai

IŠVADOS

Poveikis vaiko gerovei ir psichikos sveikatai nebūtinai neigiamas ir labai priklauso nuo šeimos charakteristikos

Tik tyrimai atlikti Š. ir P. Amerikoje nustatė išskirtinai tik neigiamą atsiskyrimo dėl migracijos sukeltą efektą vaikui.

Nustatyta, kad Afrikos ir Rytų Europos regionuose emigracijos paveiktuose namų ūkiuose gyvenančios mergaitės buvo labiau pažeidžiamos nei berniukai nepriklausomai nuo to, kuris iš tėvų buvo emigracijoje.

Emigrantų siunčiamos piniginės perlaidos buvo dažniausiai naudojamos esminiams šeimos narių poreikiams patenkinti ir neturėjo reikšmingo ryšio, įtakojančio geresnę emigrantų vaikų socioekonominę būklę ir gerovę.

**Vilniaus
universitetas**

**HEIDELBERG
UNIVERSITY
HOSPITAL**

Nuoroda į
publikaciją

PILOTINIS TYRIMAS LIETUVOJE

Vilniaus
universitetas

METODAI

Skerspjūvio tyrimas

VRBK leidimas Nr. 2021/11-1378-861

Tyrimo imtis: 12-17 metų amžiaus paaugliai

Tyrimo vieta: 3 atstiktinės atrankos būdu atrinktos mokyklos Elektrėnų, Pagėgių ir Visagino raj. sav.

Duomenų rinkimas: 2022 m. kovo - balandžio mėn.

INSTRUMENTAI

- Tyrėjų klausimynas apie migracijos patirtis.
- SDQ (versija 11-17 m. vaikams) (Goodman, 1997)

STATISTINĖ ANALIZĖ

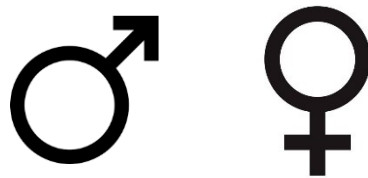
- Aprašomoji statistika
- Chi²
- T-testas
- Logistinė regresija

REZULTATAI | IMTIES APIBŪDINIMAS

Vilniaus
universitetas

N = 127

Berniukai 42,52% (N=54)
Mergaitės 57,48% (N=73)

Emigrantų
vaikai: 30,7%
(N=39)

Amžiaus
vidurkis:
15,2
SD ±1,27

Tėtis
emigracijoje:
92,3% (N=36)

Nuolat bendrauja su
išvykusiu tėvu:
92,3% (N=36)

REZULTATAI

**OR 2.33;
p=0.04**

• Emigrantų vaikai buvo labiau linkę savo sveikatą vertinti patenkinamai, blogai, arba labai blogai, lyginant su ne emigravusių vaikų tėvais.

**LBC: 46.2%;
non-LBC: 40%;
p=0.52**

Skirtumas tarp subjektyvaus patiriamų emocinių ir elgesio sunkumų vertinimo nebuvo statistiškai reikšmingas.

**11.9 vs 10.0
p=0.04**

Emigrantų vaikų emocijų ir elgesio sunkumų bendras balų vidurkis buvo didesnis, nei vaikų, kurių tėvai nebuvo emigravę.

Rezultatų palyginimas (prieš pandemiją vs. pandemijos metu)

Vilniaus
universitetas

	Emocinių simptomų skalės balas	Elgesio problemų skalės balas	Hiperaktyvumo balas skalės	Problemų su bendraamžiais skalės balas	Pro-socialaus elgesio skalės balas	Bendras sunkumų balas
Pilotinis tyrimas	1,23 ($\pm 3,24$)	3,21 ($\pm 1,44$)	3,76 ($\pm 1,67$)	3,53 ($\pm 1,74$)	8,84 ($\pm 20,11$)	11,88 ($\pm 4,56$)
Leskauskas et. al. 2019	2,5 ($\pm 1,98$)	3,0 ($\pm 1,60$)	3,8 ($\pm 2,08$)	2,3 ($\pm 1,74$)	6,3 ($\pm 1,99$)	11,4 ($\pm 5,06$)
p-reikšmė	0,01	>0,99	>0,99	<0,001	0,54	>0,99

IŠVADOS

- ✓ Pilotinio tyrimo metu pastebėtas ryšys tarp tėvų emigracijos ir vaikų subjektyvaus savo sveikatos vertinimo, bei elgesio ir emocinių sunkumų pasireiškimo.
- ✓ COVID-19 pandemija turėjo reikšmingos įtakos emigrantų vaikų emocinei sveikatai ir santykiams su bendraamžiais.
- ✓ Būtina atlikti detalesnę analizę tiriant didesnę imtį.

REKOMENDACIJOS

Užtikrinti, kad švietimo sveikatos priežiūros, vaiko apsaugos ir socialiniai darbuotojai suprastų emigrantų vaikų problematiką

Emigrantų vaikus įtraukti į pažeidžiamas, didesnius poreikius turinčias grupes.

Užtikrinti galimybę migrantams keliauti su šeima ir sudaryti sąlygas šeimos lankymui išvykusiems laikinai

Suteikti informaciją tėvams ir globėjams prieš išvykimą, kaip palaikyti vaikus ir atpažinti rizikas

Rinkti kuo daugiau duomenų ir atlikti mokslinių tyrimų apie vaikus, kurių tėvai yra išvykę

DĖKOJAME:

Pagėgių sav. Stoniškių pagrindinės mokyklos administracijai ir soc. pedagogei Laimai Bagdonienei

Elektrėnų sav. Vievio gimnazijos administracijai ir direktoriaus pavaduotojai ugdymui Jolantai Karsakaitei

Visagino sav. „Atgimimo“ gimnazijos administracijai ir direktoriaus pavaduotojai ugdymui Jolantai Deksnienei

DĖKOJAME UŽ DĖMESĮ!

Tėvų emigracijos paliešti vaikai: fizinės ir psichikos sveikatos aspektai

KONTAKTAI

JUSTINA RAČAITĖ

El. p. justina.racaitė@mf.vu.lt

Doktorantė, j. asistentė

Visuomenės sveikatos katedra Sveikatos mokslų institutas

Medicinos fakultetas Vilniaus universitetas